

Said Nursi'nin boyun eğmediği dört komutan kimdir?

İskenderun'dan Erol Sarı: "Said Nursi'nin boyun eğmediği dört komutan kimdir?"

Meşhur Dört Komutan

Said Nursi Hazretleri Emirdağ Lahikasında der ki: "Ben eskiden beri tahakküme ve terzile karşı boyun eğmemişim. Hayatımda tahakkümü kaldırmadığım, birçok hadiselerle sabit olmuş. Meselâ, Rusya'da kumandana ayağa kalkmamak, Divan-ı Harb-i Örfîde idam tehdidine karşı mahkemedeki paşaların suallerine beş para ehemmiyet vermediğim gibi, **dört kumandanlara** karşı bu tavrim, tahakkümlere boyun eğmediğimi gösteriyor."1

1-) 31 Mart'ı bastıran Hareket Ordusu Başkomutanı Mahmut Şevket Paşa ve mahkeme safahatında, Mahkeme Reisi Hurşit Paşa.

2-) Rusya'da esirler kampında iken, kampı teftişe gelen Çar'ın dayısı Rus Başkomutanı Nikola Nikolaviç.

3-) İstanbul'u işgal eden İngilizlerin desiselerini anlattığı Hutuvat-ı Sitte eserini halka ücretsiz dağıtarak halkı İngilizler aleyhine kıskırttığı gerekçesiyle İngiliz İşgal Kuvvetleri Komutanı General Harrington.2

4-) Mustafa Kemal tarafından ısrarla ve şifreyle Ankara'ya çağırılan Bediüzzaman, Ankara günlerinde Mustafa Kemal'e boyun eğmemiştir.

Bu komutanlarla ilgili kısaca anekdotlar aktaralım:

Hurşit Paşa

31 Mart 1909 vakasından sonra kurulan Divan-ı Harb-i Örfî mahkemesinde Bediüzzaman Said Nursi tahrikçi olduğu suçlamasıyla hâkim karşısına çıktı. Mahkeme Reisi Hurşit Paşa, ona: "Sen de şeriat istemişsin!" diye sordu.

Bediüzzaman tarihlere geçen bir savunma yaptı. Savunmasında geri adım atmadı:

"Şeriatın bir hakikatine bin ruhum olsa feda etmeye hazırım. Zira, şeriat sebab-i saadet ve adalet-i mahz ve fazilettir.

Fakat ihtilâlcilerin isteği gibi değil.” dedi.

Bu mahkemeye düşen idam edilirdi. Bediüzzaman’ın mahkemesi, mahkeme bahçesinde idam edilenlerin sallandığı bir sırada yapıldı. Fakat uzun sorgular ve Bediüzzaman’ın verdiği doyurucu cevaplardan sonra, Bediüzzaman beraat aldı.

Bediüzzaman’ın verdiği bu cevaplar, bir demokrasi ve hürriyet manifestosu hüviyetinde, sonradan “Divan-ı Harb-i Örfî” adıyla neşredilmiştir.

Sonrasında Bediüzzaman mahkemeye teşekkür dahi etmeyerek, Bayezid’den Sultanahmet’e kadar kalabalık bir toplulukla, “Zalimler için yaşasın Cehennem!” diye bağırarak yürüdü.³

Rus Komutanı Nikola Nikolaviç

Rus Çar’ının dayısıdır. İçinde Bediüzzaman’ın da bulunduğu esirler Kostroma’ya getirildiği zaman, komutan esirler kampını ziyaret eder. Bediüzzaman komutan için ayağa kalkmaz ve komutanı selamlamaz. Komutan kızar; ama “Belki tanımadılar” diyerek tekrar önünden geçer. Bediüzzaman yine kalkmayınca:

“Beni tanımadılar mı?” der. Bediüzzaman:

“Tanıyorum. Nikola Nikolaviçtir.” der. Komutan:

“Şu hâlde Rus ordusuna ve Rus Çar’ına hakaret ediyorlar” der. Bediüzzaman:

“Hakaret etmedim. Ben bir Müslüman âlimiyim. İmanlı bir kimse, Cenab-ı Hakkı tanımayan bir adamdan üstündür. Binaenaleyh, ben sana kıyam etmem!” der.

Bediüzzaman divan-ı harbe sevk edilir. Arkadaşları Bediüzzaman’a özür dilemesini rica ederlerse de, Bediüzzaman, “Bunların idam kararı benim ebedî âleme seyahat etmem için bir pasaport hükmündedir.” der ve özür dilemez.

İdamına karar verilir. Bediüzzaman iki rek’at namaz kılmak için izin ister. Tam bu sırada, namazını eda ederken Nikola Nikolaviç gelir ve Bediüzzaman’dan özür diler, affını rica eder. İdam hükmünü de geri aldırır.⁴

İngiliz İşgali ve Bediüzzaman

Bediüzzaman Hazretleri I. Dünya Savaşı’nda Bitlis’te Ruslara esir düştü. Esaretten sonra firar ile 1918’de İstanbul’a geldi. İstanbul ise o yıl İngiliz işgaline uğradı. Bediüzzaman işgalcilere karşı büyük mücadele verdi. Bu sırada Ankara’da Millî hükümet kurma çalışmaları sürmekteydi.

Mustafa Kemal Paşa Bediüzzaman’ı Ankara’ya çağırdı. Bediüzzaman ise: “Ben tehlikeli yerde mücahede etmek istiyorum. Siper arkasında mücahede etmek hoşuma gitmiyor. Anadolu’dan ziyade burayı daha tehlikeli görüyorum.” diye cevap gönderdi ve işgal altındaki İstanbul’da kalmayı tercih etti.

Fakat davetler tekrarlandı. Mareşal Fevzi Çakmak, eski Van Valisi Mebus Tahsin Bey gibi zevat da Bediüzzaman’ı Ankara’ya çağırdılar.⁵

İngiliz Komutanının Vur Emri

İstanbul’da İngilizlerin dehşetli oyun ve planlarını fark eden Bediüzzaman, “Ben kendi elemelerime tahammül ettim. Fakat ehl-i İslam’ın eleminden gelen teellümat beni ezdi.”⁶ diyerek, Hutuvat-ı Sitte adında bir eser yazdı. İngilizlerin hile ve tuzaklarını anlattığı bu eseri halka ücretsiz dağıttı. Bu eserde çok sert biçimde İngilizleri eleştirdi:

“Tükürün İngiliz laininin hayasız yüzüne! Ey ekbekü’l-küpekadan tekepküp etmiş köpek!” diyerek de Tanin ve diğer gazetelerde makale yazmaktan geri kalmadı.⁷

İngiliz İşgal Kuvvetleri Komutanı General Harrington, Bediüzzaman için vur emri çıkardı.

Bir gün İşgal Kuvvetleri askerlerine tam yakalanmak üzereyken, Yasin Suresinden “Ve cealnâ min beyni eydîhim sedden ve min halfihim sedden fe ağşaynâhüm fehüm la yübsırûn”8 ayetini okudu. İngiliz askerleri onu görmedi. Yanında talebesi Molla Süleyman vardı. Kendilerini kollayarak Molla Süleyman’ın evine girdiler. Evde şöyle dedi:

“İşgal kuvvetleri askerleri beni vurmak için emir almışlar. Ben seni kurtarmak için öyle yaptım. Sana acıdım. Çünkü senin silahın yoktu. Ben onlardan on tanesini sıraya dizmiş ve hedef almıştım. Ben ölene kadar onlardan en az on tanesini öldürdüm.”9

Fakat sonradan General Harrington, şarkta çıkacak bir isyan ve kargaşanın İngiliz aleyhtarlığını artıracığından çekindiği için Bediüzzaman hakkında verdiği vur emrini geri aldı.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde

Bediüzzaman Ankara’ya meclise geldiğinde resmî “hoşâmedî” merasimiyle karşılandı. Fakat yeni hükümeti dine karşı lakayt buldu. Hem **M. Kemal’e**, hem meclise hitaben on maddelik bir mektup yazdı. Mektup, Türkiye büyük Millet Meclisinde okundu.

Mektupta garplılaşmak bahanesiyle Türk Milletinin kudsî mefahir-i tarihiyesinden koparılmasının yanlış olduğunu, muzaffer olmanın şükrü gerektirdiğini, mebusların namaz ve sair ibadetlere karşı gevşeklik göstermelerinin hayra alâmet olmadığını, cumhur-u mü’minînin ancak bu şekilde meclisin arkasında duracağını, aksi takdirde âlem-i İslâm’ın nazarını başka tarafa çevireceğini... vs. belirtiyordu.

Mektup bütün komutanlara ve alimlere dağıtıldı. Mektubun okunmasından sonra meclis binasındaki mescid büyütüldü. Namaz kılanların sayısında gözle görülür bir artış oldu.

“Bu Hoca Bize Lazımdır”

Fakat bu durum Mustafa Kemal’in hoşuna gitmedi. Bir gün Divan-ı Riyasette elli-altmış mebusun içinde Mustafa Kemal şöyle dedi:

“Sizin gibi kahraman bir hoca bize lazımdır. Sizi yüksek fikirlerinizden istifade etmek için buraya çağırdık. Geldiniz, en evvel namaza dair şeyleri yazdınız. Aramıza ihtilaf verdiniz!”

Bediüzzaman birkaç makul cevabı verdikten sonra, hiddetle iki parmağını ileri uzatarak: “Paşa, Paşa! İslamiyet’te imandan sonra en yüksek hakikat namazdır. Namaz kılmayan haindir. Hainin hükmü merduttur.” dedi.

Bundan sonra da Bediüzzaman ile Mustafa Kemal birkaç kez daha Divan-ı Riyasette görüşmeler yapmışlar, ama bir netice alınmamıştır. Mustafa Kemal ondan taviz koparamamıştır. Bediüzzaman’a mebusluk, doğuda umumî vaizlik teklif eder ve Darü’l-Hikmetteki eski vazifesine devam etmesini ister. Bir köşk tahsis eder ve mebus maaşının yüz lira olduğu, o günde üç yüz lira maaş verileceğini söyler.10

Fakat Bediüzzaman orada hadislerle işaret edilen âhırzaman alametlerinin meydana çıktığını görür ve Ankara’dan ayrılarak sine-i millete döner.

Dipnotlar:

- 1- Emirdağ Lâhikası-II, s. 575
- 2- Murat Duman, Bir Fikir ve Aksiyon İnsanı Bediüzzaman, s. 137
- 3- Tarihçe-i Hayat, s. 70; Emirdağ Lahikası, s. 283
- 4- Tarihçe-i Hayat, s. 128
- 5- Tarihçe-i Hayat, s. 150; Bilinmeyen Taraflarıyla B.S.N., s. 252
- 6- Abdurrahman, Bediüzzaman’ın Tarihçesi,
- 7- Bilinmeyen Taraflarıyla B.S.N., s. 234
- 8- Yasin Suresi: 9

9- Bediüzzaman Said Nursî, Hayatı ve Davası, s. 139

10- Tarihçe-i Hayat, s. 160